

Prawo i nowa ekonomia jako ważne elementy rozwoju nowoczesnej energetyki i ciepłownictwa w Polsce

Autor: Włodzimierz Ehrenhalt, główny ekspert ZPP ds. energetyki

Jak prawo powinno stymulować rozwój nowoczesnego systemu energetycznego kraju i jakie instytucje powinny powstać, aby energetyka rozproszona stała się stałym elementem całego rynku energetycznego w Polsce? Jakie założenia ekonomiczne należy przyjmować aby nowoczesna energetyka mogła się w Polsce rozwijać i jakie elementy Nowej Ekonomii Instytucjonalnej mogą sprzyjać rozwojowi takiej energetyki ?

W dniu 29 czerwca w auli Akademii Górniczej w Krakowie odbyła się konferencja pod hasłem **Instytucjonalny wymiar transformacji energetycznej na rzecz energetyki rozproszonej**. Celem wydarzenia była próba odpowiedzi na dwa zasadnicze pytania dotyczące usprawnienia rozwoju energetyki rozproszonej, które wspomniałem powyżej.

Zdaniem ZPP już sam fakt organizacji takiego wydarzenia przez AGH, uczelnię związaną od zawsze z energetyką świadczy o tym, że rozwój nowoczesnej energetyki opartej na innych założeniach, zarówno technicznych jak i ekonomicznych, niż dotychczas, będzie miał w przyszłości istotną rolę w rozwoju gospodarczym kraju i dotknie w zasadzie wszystkich sektorów gospodarczych. Elektryfikacja większości dziedzin życia społeczeństwa jest nieunikniona i jest jeszcze czas aby polska gospodarka uczestniczyła nowym podziale pracy związanym z elektryfikacją ciepłownictwa i transportu.

Uczestnikami i prelegentami konferencji byli :

- Profesor Paweł Wojciechowski, były minister finansów i były ambasador RP przy OECD
- Dyrektor Karol Wawrzyniak , przedstawiciel Polskich Sieci Energetycznych

- Pan Zdzisław Muras , Dyrektor Departamentu Prawnego w Urzędzie Regulacji Energetyki
- Pan Olgierd Dziekoński, były szef Gabinetu Prezydenta Bronisława Komorowskiego, obecnie Pełnomocnik Zarządu Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Konferencję rozpoczął profesor **Paweł Wojciechowski wykładem na temat Nowej Ekonomii Instytucjonalnej** i jej związkom z transformacją energetyczną. Kreowanie prawidłowych elementów nowej ekonomii w odniesieniu do transformacji energetycznej to podstawa jej dalszego rozwoju, ponieważ urynkowienie części sektora energetycznego będzie miało istotny wpływ na całą polską energetykę która w dużej części nadal będzie państwowa i nie będzie podlegała prawom rynku. Jednakże wpływ części urynkowionej będzie znacząco stymulował ceny energii w całym obszarze energetycznym.

Zakładając dość szybką elektryfikację ciepłownictwa i transportu, można się spodziewać, że ceny energii elektrycznej staną się znaczącym czynnikiem politycznym i będą wpływały na nastroje społeczne w stopniu znacznie większym niż obecnie.

Rynek energii w Polsce **nie będzie całkowicie uwolniony**, ponieważ ze względu na, zarówno pozycję geopolityczną kraju , jak i strukturę naszej energetyki, zagrażało by to stabilności dostaw energii, a co za tym idzie bezpieczeństwu Państwa.

Zatem jakie instytucje mogą wspierać segment energetyki rozproszonej , jakie przeszkadzają jej rozwojowi a jakie powinny powstać aby konsolidować oba segmenty polskiej energetyki ?

Jak projektować te instytucje które są niezbędne dla prawidłowej pracy systemu energetycznego i jaki powinny mieć zakres swoich kompetencji aby nie przeszkadzały rozwojowi rynkowej energetyki ?

Które elementy Nowej Ekonomii Instytucjonalnej mogą wspierać tworzenie się wolnego rynku energii i co to oznacza dla sektora państwowego ?

Co może oznaczać pojęcie deregulacji w energetyce, a co musi pozostać w systemie mocno regulowanym ?

ZPP od dawna apeluje do środowisk politycznych o stworzenie **Doktryny Energetycznej**, swego rodzaju **Konstytucji Energetycznej** i wobec przedstawionych zagadnień jest to już absolutną koniecznością, jeśli nie chcemy chaosu w energetyce i ciepłownictwie.

Skala inwestycji energetycznych jest tak ogromna że brak jasnego planu na co najmniej kilkadziesiąt lat spowoduje nieracjonalne wydawanie ogromnych środków, co już dzisiaj wyraźnie widać.

Konieczność stworzenia takiej bazy programowej , legislacyjnej i finansowej dla energetyki na co najmniej trzydzieści lat podkreślali wszyscy prelegenci.

Na pytanie , jak się ma NEI do konieczności regulacyjnej energetycznego sektora państwowego wynikającą z położenia geopolitycznego kraju oraz statusu kraju frontowego na wiele lat, profesor Wojciechowski wyjaśnił że **Nowa Ekonomia Instytucjonalna** zakłada takie konieczności w wielu obszarach i niezbędność powołania instytucji koordynujących dwa częściowo odrębne, ale wpływające na siebie rynki energii.

Zdaniem ZPP taką instytucją jest już Urząd Regulacji Energetyki. Należy tylko wyznaczyć urzędowi nowe zadania uelastyczniające politykę energetyczną Państwa.

Pan Zdzisław Muras, Dyrektor Departamentu Prawnego Urzędu Regulacji Energetyki zaznaczył że Urząd posiada już struktury regulacyjne odpowiednie dla rozproszonego rynku energii zwiększające swobodę sprzedaży i umożliwiające kupowanie usług elastyczności. **URE jest świadome roli Regulatora** w procesie demonopolizacji rynku energii na rzecz rynków lokalnych.

Warunkiem podstawowym jest sprawna i elastyczna sieć energetyczna na każdym poziomie napięciowym. **ZPP** w swoich opiniach i komentarzach od wielu lat wykazuje konieczność **komercjalizacji części linii średnich i niskich** napięć co z całą pewnością polepszyłoby ich jakość i elastyczność.

Wówczas cała energetyka rozproszona wraz z przesyłem energii stała by się wartością rynkową w którą mógłby inwestować kapitał lokalny.

Jednak kontrola Państwa nad przepływami odbywałaby się poprzez zarówno udział OSD w części przesyłowej, rynku rozproszonego, jak poprzez Pełną kontrolę PSE nad krajowymi sieciami przesyłowymi.

Koordinacja przesyłowa obu rynków pozostawałaby w gestii PSE, za koordynację legislacyjną będzie odpowiadać URE.

Należy zauważyć że **koordynacja legislacyjna** to nowy termin oznaczający **elastyczność przepisów** i ich szybkie **dopasowywanie do zmian zachodzących w sektorze energetycznym**.

Natomiast jak zorganizować dwa rynki energii , takie zadanie można przedstawić **Towarowej Gieldzie Energii** i nowej instytucji państwowej która będzie musiała powstać aby ceny energii w poszczególnych rejonach kraju były akceptowalnie społecznie, pomimo różnic jakie z całą pewnością zaistnieją.

Dr. Karol Wawrzyniak , Dyrektor Centrum Analiz Energetycznych PSE, przedstawił bardzo ciekawy referat na temat kierunków zmian prawa i praktyk na rzecz tworzenia rynków lokalnych.

Plan rozwoju jaki PSE przedstawiło w 2024 roku obejmuje działania i inwestycje do 2030 roku tak aby w przyszłości zniknęły problemy

przyłączeniowe , szczególnie dla źródeł odnawialnych i bilansujących. Za podstawę swoich planów rozwojowych PSE uznaje trzy filary :

- Bezpieczeństwo w tym ochrona linii przesyłowych
- Konkurencyjność – inwestycje dla energetyki rozproszonej
- Czystość produkowanej energii – możliwości przesyłowe dla zielonej energetyki

Operator jest świadomy **konieczności funkcjonowania dwóch systemów** przesyłu energii, systemu scentralizowanego, służącego dużym jednostkom produkcyjnym , głównie państwowym oraz systemu zdecentralizowanego obsługującego energetykę rozproszoną.

Te oba systemy będą na siebie wpływać , stąd konieczność utworzenia jednostki koordynującej pracę całego systemu energetycznego kraju.

Chcielibyśmy jako ZPP przypomnieć raz jeszcze o konieczności stworzenia ponadczasowej doktryny energetycznej kraju, gdyż z komunikatów PSE wynika że skutki **niekontrolowanego rozrostu sieci jak i przeskalowania** produkcji energii będą dla inwestorów i całej gospodarki bardzo kosztowne. Wzrosną zarówno koszty wytwarzania jak i przesyłania energii ze względu na ograniczone wykorzystanie obu zasobów. Zawyżone koszty inwestycyjne jak i operacyjne będą się rozkładać na

mniej niż zakładano ilość wyprodukowanej energii, więc ta wyprodukowana będzie musiała być droższa.

Inwestycje PSE do 2034 roku to około 34 MLD złotych , a inwestycje OSD przekroczą kwotę 130 MLD. Są to ogromne budżety które powinny być bardzo racjonalnie wydawane.

Przedstawiciel PSE przedstawił koncepcję Lokalnych Obszarów Bilansowania, czyli spójnych fragmentów sieci w których produkcja i zużycie byłyby lepiej zrównoważone. Obszary takie mogą w przyszłości przynieść ograniczenie strat przesyłowych, a co za tym idzie zmniejszenie kosztów energii w poszczególnych rejonach kraju.

Przedstawiciel **Operatora Tauron, Pan Prezes Maciej Mróz** omówił problemy związane z tworzeniem **Lokalnych Operatorów Sieci Dystrybucyjnej LOSD**, zauważając że obecne sieci dystrybucyjne są wystarczające, lecz wymagają modernizacji. Prezes rekomenduje aby nie tworzyć własnych sieci lecz aby współpracować z doświadczonymi operatorami.

Oba rozwiązania wpisują się idealnie w koncepcję komercjalizacji linii średnich i niskich napięć o którą walczymy od lat jako organizacja wspierająca zarówno pracodawców jak i lokalnych przedsiębiorców.

Podsumowując, konferencja poruszyła wszystkie ważne obszary polskiej transformacji energetycznej, czyli , Legislację i prawo, problemy, zarówno wytwarzania jak i przesyłania energii w tym problemy związane z rozwojem elektrociepłownictwa, a także zagadnienia ekonomiczne związane z rozwojem całkiem nowego rynku jakim staje się rynek energii rozproszonej. Konferencja była wydarzeniem przygotowującym **Kongres Energetyki Rozproszonej**, który planowany jest na wrzesień tego roku. **Związek Przedsiębiorców i Pracodawców** jest gotowy do podjęcia merytorycznej współpracy w pracach związanych z Kongresem energetycznym.

Włodzimierz Ehrenhalt, główny ekspert ZPP ds. energetyki

